

Bijlage 9

Het anti- pestprotocol

Informatie over ons beleid tegen pesten voor docenten, ouders
en leerlingen

OSG De Ring van Putten

Groenewoudlaan 25

Spijkenisse

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Vooraf	3
Visie	4
1. Pesten	5
1.1 Wat is pesten?	5
1.2 Hoe wordt er gepest?	6
1.3 De gepeste leerling	7
1.4 De pester	8
1.5 De meeloper en de andere leerlingen	9
2. Het anti-pestprotocol.....	10
2.1 Het aanpakken van pesten.....	10
2.2 Uitgangspunten	10
2.3 De vijfsporenaanpak.....	10
2.4 Preventieve maatregelen	11
2.5 Het stappenplan na een melding van pesten.....	12
3. Digitaal pesten ofwel Cyberpesten	14
3.1 Wat is cyberpesten?.....	14
3.2 Hoe wordt er gepest?	15
3.3 De algemene verantwoordelijkheid van de school	15
3.4 Algemene richtlijnen voor het veilig gebruik van social media.....	15
Deze richtlijnen geldt voor iedereen die gebruikt maakt van sociale media.....	15
3.5 Het stappenplan na een melding van cyberpesten.....	16
4. De anti-pestcoördinator.....	19
5. Implementatie.....	20
Bijlagen	21
Bijlage 1. Voorbeeld van een anti-pestcontract	21
Bijlage 2. Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling	22
Bijlage 3. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	23
Bijlage 4. Tips voor leerlingen om veilig te internetten.....	24
Bijlage 5. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten.....	26
Bijlage 6. Taakomschrijving Anti-pestcoördinator.....	28
Bijlage 7. Handreiking verkorte weergave anti-pestprotocol.....	29

Vooraf

Dit is het anti-pestprotocol van OSG De Ring van Putten. Je vindt hierin informatie over ons beleid tegen pesten voor docenten, ouders en leerlingen. Het protocol bevat richtlijnen wanneer er pestgedrag wordt geconstateerd, maar ook preventieve maatregelen die pesten kunnen voorkomen.

De vorige versie van het anti-pestprotocol was tot stand gekomen uit een cursus 'omgaan met pesten' die enkele collega's jaren geleden hebben gevolgd. Daarna is het pestprotocol voor het laatst in 2008 door de werkgroep zorg geactualiseerd. Veel van wat er in het vorige pestprotocol stond, werd al enkele jaren door onze school toegepast. Echter, dankzij de ontwikkelingen in mogelijkheden om te pesten, is gebleken dat het pestprotocol aangepast moet worden. Daarnaast is het van belang om te signaleren van en/of melding maken van pestgedrag, wanneer leerlingen dit wel doen kunnen zij met het probleem blijven rondlopen.

De Ring van Putten heeft voor ogen dat de leerlingen zich veilig voelen op school en dat zij met plezier naar school gaan. Dit pestprotocol is gemaakt om het schoolpersoneel, de ouders, maar ook de leerlingen op de hoogte te brengen van wat de school wil doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te creëren.

De richtlijnen in het protocol zijn niet statisch. Het zijn tenslotte richtlijnen. Elk pestgeval is anders en er zal per pestgeval bekeken worden wat de beste oplossing is. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen. In dit geval zal dit protocol aangepast worden.

Dit anti-pestprotocol is tot stand gekomen door het volgen van de opleiding tot anti-pestcoördinator van Media en Maatschappij, literatuuronderzoek, door vergelijking van verschillende pestprotocollen van verschillende scholen.

Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie.

Spijkenisse, november 2019

Aangepast oktober 2020

Myrthe Dukers-Baljon, MEd

Anti-pestcoördinator

Visie

"Op naar een positief groepsklimaat waarin pesten weinig kans krijgt"

De Ring staat voor een zo optimaal mogelijke zorg en veiligheid voor de leerling. Dit hebben we vastgelegd in onze visie met betrekking tot zorg. We doen dit door de ontwikkeling van de leerling zo compleet mogelijk vast te leggen en te anticiperen op situaties, omgevingsfactoren en andere zaken, zo ver dat binnen onze mogelijkheden ligt.

Het inspelen van de behoefte van de leerling gebeurt allereerst door op een efficiënte wijze het leerlingvolgsysteem bij te houden. Dit wordt gedaan om de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van de leerling in kaart te brengen en te monitoren. Wat ertoe moet leiden dat de begeleiding van leerlingen zo optimaal mogelijk wordt afgestemd op de behoeften van de leerling.

Dit betekent dat we juist (mogelijke) verstoringen van deze ontwikkeling zo adequaat mogelijk willen oplossen. Pesten heeft een grote invloed op de leerling, vandaar het anti-pestprotocol, dat deels voorziet in preventief handelen en vooral aangeeft de stappen die vanuit De Ring worden ondernomen, in samenspraak met ouders en eventuele externe organisaties, om pestgedrag te beëindigen.

"Niet pesten maar aanpakken"

1. Pesten

1.1 Wat is pesten?

Voor dit protocol zal er enige kennis verworven moeten worden over de begrippen pesten. Ook wordt er duidelijkheid gegeven op de vraag wat de invloed van pesten is op het gedrag en de psychische gesteldheid van een leerling. De afgelopen jaren is er veel geschreven over wat er door scholen gedaan kan worden tegen pesten en hoe vaak pesten op scholen voorkomt.

1.1.1 Pesten

Pesten, iets waar de laatste jaren veel aandacht voor is. Toch is dat niet altijd zo geweest. In 1969 is er pas voor het eerst een artikel geschreven over een pestgeval in Zweden. Dit artikel is later opgepakt door de Zweed Dan Olweus. Hij schreef voor het eerst over de term 'bullying' en is daarmee de eerste geweest die pesten wetenschappelijk en publiekelijk onder de aandacht bracht. Olweus maakte grote indruk met zijn anti-pest programma. Dit programma vormt tegenwoordig de basis van veel andere anti-pestprogramma's en campagnes. Jarenlang werd er internationaal veel onderzoek gedaan naar pesten, maar in het begin van deze eeuw was de interesse in pesten weggezaakt. Dit veranderde na een aantal wereldwijde en landelijke incidenten in 2012, waarbij pesterijen gefilmd werden en pesterijen een dodelijke afloop hadden. Binnen vier maanden na de dood van Tim Ribberink in 2012, pestslachtoffer die een einde aan zijn leven maakte, presenteerde de overheid een aanpak tegen pesten. Sindsdien staat pesten weer in de aandacht.

In de loop der jaren is er ook veel onderzoek gedaan naar de prevalentie van pesten op scholen. Echter komen er verschillende cijfers uit de onderzoeken rollen, omdat er verschillende definities van pesten gehanteerd zijn. Opvallend is wel dat uit elk onderzoek naar voren komt dat jongens over het algemeen meer pesten dan meisjes. Hierbij pesten jongens, zowel meisjes als andere jongens, terwijl de meisjes voornamelijk andere meisjes pesten.

Hierboven werd al gesteld dat er verschillende definities van pesten in omloop zijn. De definitie van Olweus is de meeste gebruikte definitie. Olweus (1993) schreef dat *een leerling die gepest wordt of tot slachtoffer gemaakt is, wanneer hij of zij bij herhaling wordt onderworpen aan de negatieve handelingen van een of meer medeleerlingen. Daarnaast is pesten intentioneel en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.* Naast de definitie van Olweus, wordt de definitie van Salmivalli (2010) tegenwoordig ook vaak gebruikt. Salmivalli (2010) zegt dat *pesten een subtype van agressief gedrag is, waarbij één of meerdere individuen, en herhaaldelijk, een betrekkelijk machteloze ander aanvallen, vernederen en/of buitensluiten.* Bij pesten is er dus sprake van agressie waarbij een leerling herhaaldelijk verbaal en/of fysiek beschadigd wordt, sociaal buiten gesloten wordt en er ontstaat een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Maar niet elk conflict is een pestgeval. De lijn tussen pesten en plagen is erg dun. Plagen en ruzie is geen pestgedrag. Bij plagen is de intentie van goede aard en niet bedoeld om iemand opzettelijk te kwetsen. Daarnaast behoort de geplaagde leerling wel bij de groep in tegenstelling tot iemand die gepest wordt. Een ruzie is

incidenteel en kan vaak snel opgelost worden. Bij pesten is de dader vaak op zoek naar status, macht en waardering van een groep.

1.1.2 Pesten als groepsproces

Hoewel het voor docenten vaak lijkt dat pesten een individueel proces is, moet pesten gezien worden als een groepsproces. Er zijn namelijk meer leerlingen betrokken bij het pesten dan alleen het slachtoffer en de dader. Leerlingen hebben namelijk de behoefte om deel uit te maken van een groep. Het groepsgedrag is (meestal) sociaal gericht voor het vormen van groepen, veranderen van normen, waarden, regels en overtuigingen. Vaak is er in een groep ook sprake van een hiërarchie. En juist deze hiërarchie zorgt ervoor dat een pester zich kan manifesteren. Pesters hebben namelijk een sterke behoefte om bovenaan de hiërarchie te staan. Sociaal succes is het belangrijkste doel. Dit proberen zij te bereiken om via ongewenst gedrag, bijv. andere leerlingen domineren, hun status te vergroten. De sfeer, gewoonte en context van een groep bepaalt of het pesten door kan gaan of niet. Wanneer de pester zich niet 'gesteund' of 'gewaardeerd' voelt door de groep, zal de pester minder motivatie hebben en zal het pesten uiteindelijk kunnen stoppen. Pesten moet dus als een groepsproces worden benaderd.

1.1.3 Gevolgen van pesten

Wanneer pesten incidenteel is, zijn de gevolgen meestal beperkt. Helaas is pesten vaak eerder structureel dan incidenteel. Dit heeft grote gevolgen voor het slachtoffer. Zelfs volwassenen kunnen nog last hebben van het pesten in hun jeugd. Daders zullen zich dit niet realiseren. Uit Nederlands onderzoek is gebleken dat gepeste leerlingen in eerste instantie minder zelfvertrouwen en een negatief zelfbeeld hebben. Daarnaast zal een gepeste leerling vaak het gevoel van eenzaamheid krijgen en proberen school zoveel mogelijk te vermijden, maar ook slechte schoolprestaties, lichamelijke klachten (buikpijn en hoofdpijn), etc. zijn mogelijk. Dit zijn echter nog gevolgen op korte termijn. Langdurig het slachtoffer van pesten zijn, brengt ook op lange termijn ernstige gevolgen met zich mee. Leerlingen kunnen angststoornissen ontwikkelen, depressieklachten en eetproblemen krijgen, zelfbeschadiging toe brengen en in sommige situaties wordt een leerling zelfs suïcide. Pesten heeft een zeer negatieve invloed heeft op de ontwikkeling van een leerling met ernstige gevolgen op latere leeftijd. Cyberpesten lijkt hierbij ook een zeer grote rol te spelen (zie hoofdstuk 3). Er is gebleken dat gepeste mensen dezelfde mate van traumareacties laten zien, als politiemensen, brandweerlieden en ambulancepersoneel die getuige zijn geweest van een heftige aardbeving 1989 in San Francisco. Pesten heeft dus zeer traumatische gevolgen voor het slachtoffer. Ook de daders moeten hier niet vergeten worden. Uit onderzoek is gebleken dat pesten ook negatieve gevolgen heeft voor de pester. Pesters hebben namelijk een grote kans om op latere leeftijd in het criminele circuit belanden en hebben meer kans op verslavingen.

1.2 Hoe wordt er gepest?

Er kan op verschillende wijze gepest worden, meestal gebeurt dit met woorden. In onderstaande opsomming staan enkele voorbeelden van de wijze waarop er gepest kan worden.

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, social media,
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken,
Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten,
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren, uitsluiten van deelname bij groepsopdrachten,
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen,
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen, etc.
Cyberpesten:	Deze hoort er ook bij, maar verderop uitgebreid besproken worden.

1.3 De gepeste leerling

Helaas lopen sommige leerlingen meer kans om gepest te worden dan andere. Dit kan te maken hebben, omdat zij in zekere zin 'afwijken' van de standaard. Denk hierbij aan uiterlijk, gedrag, geaardheid, cultuur, gevoelens en sociale uitingsvormen. Maar ook, omdat deze leerlingen net andere dingen doen of hebben dan hun leeftijdsgenoten, bijv. ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of gedragen zich een beetje anders dan de anderen.

Wanneer er zich een onveilige situatie voordoet, krijgt de pester eerder de kans om het slachtoffer te pakken te nemen. Uit ervaring blijkt dat een kind dat gepest wordt er thuis weinig tot niet over praat. Hiervoor zijn uiteenlopende redenen;

- schaamte,
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt,
- het probleem, in de ogen van het kind, onoplosbaar lijkt,
- het idee dat het niet mag 'snitchen'(klikken).

Ondanks dat leerlingen niet altijd vertellen dat er gepest wordt, zijn er toch signalen die er op kunnen wijzen dat een kind gepest wordt. Deze signalen doen zich voor in zowel de thuis- als schoolsituatie:

- niet meer naar school willen,
- thuis niet meer over school vertellen,
- geen andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden,
- slechtere resultaten op school dan vroeger,
- gaat contact met andere kinderen uit de weg

- regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen,
- regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben,
- is angstig,
- kan moeilijk voor zichzelf opkomen,
- blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen,
- niet willen gaan slapen,
- vaker wakker worden,
- bedplassen,
- nachtmerries hebben,
- de verjaardag niet willen vieren,
- niet buiten willen spelen,
- niet alleen een boodschap durven doen,
- niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan,
- bepaalde kleren niet meer willen dragen,
- thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn,
- zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven,
- geeft zelf dat hij/zij gepest wordt.

1.4 De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden. Dat kan een narcistische trek zijn maar ook voortkomen uit experimenteergedrag van pubers met intimidatie- en machtsuitoefening. Soms kennen zij geen betere manier om een probleem op te lossen. Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- een problematische thuissituatie,
- een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken,
- het moeten spelen van een niet-passende rol,
- een voortdurende strijd om de macht in de klas,
- een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd,
- Een diep gevoelde woede die afgereageerd wordt op een zwakkere (narcisme),
- een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau),
- een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid),

1.5 De meeloper en de andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

2. Het anti-pestprotocol

2.1 Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken. Vanuit de Rijksoverheid moeten scholen tegenwoordig een pestprotocol hebben waarin aangegeven wordt hoe de school pestgedrag signaleert en welke aanpak en preventie de school heeft tegen pesten. Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken

2.2 Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

2.3 De vijfsporenaanpak

De school verbindt zich aan het vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de (klassen)coach en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Het aanbieden van hulp door de counselor/vertrouwenspersoon/anti-pestcoördinator.

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
- Het aanbieden van hulp door de counselor/vertrouwenspersoon/anti-pestcoördinator.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De klassencoach voor de onderbouw en de anti-pestcoördinator voor klas 3 en hoger bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De klassencoach/anti-pestcoördinator komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken en de school geeft ook het belang van de pedagogische driehoek aan. School en ouders werken samen om de pester en gepeste te helpen.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. Wanneer pesten buiten de school plaats vindt, verwijst de school naar de verantwoordelijkheid van ouders. Waar kan zal de school proberen de ouders, de pester en gepeste ondersteunen, maar de school heeft geen verantwoordelijkheid hiervoor.
- De anti-pestcoördinator verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners. De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

2.4 Preventieve maatregelen

1. Elke (klassen)coach bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. De klassencoach bespreekt dit in de eerste week met de klas. De coaches bespreken dit in het eerste CL-gesprek met de leerlingen. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de (klassen)coach in zijn klas/leerlingen het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of hulpvragen wordt beschouwd.
2. In de leerjaren één en twee wordt aandacht besteed aan pesten in één of meerdere klassenmomenten. De leerlingen ondertekenen aan het eind van deze les(sen) een aantal samen gemaakte afspraken (het anti-pestcontract).

3. Indien een coach of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij/zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.
4. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de (klassen)coach worden bewaard in SOM van zowel de pester als het slachtoffer.

2.5 Het stappenplan na een melding van pesten.

2.5.1. De (klassen)coach

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de ((klassen))coach eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage II en III. Vervolgens organiseert de coach een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De coach bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De coach praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de coach het gedrag aan de afdelingscoördinator van de leerling(en). Hij/zij overhandigt de afdelingscoördinator het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.
5. De (klassen)coach noteert al het bovengenoemde als notitie in SOM en informeert ouders.

2.5.2. De afdelingscoördinator

1. De afdelingscoördinator neemt de rol van de klassencoach over bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk: -confronteren (zie bijlage III) -mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de counselor.
6. Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
7. Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
8. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de coach/anti-pestcoördinator.
9. De afdelingscoördinator noteert alle bovengenoemde stappen in SOM en informeert de anti-pestcoördinator.

2.5.3. Schorsing

Wanneer er geen vooruitgang wordt geboekt, beslist de afdelingscoördinator in samenspraak met de afdelingsleider/schoolleiding welke schorsing opgelegd wordt (intern of extern).

2.5.4. Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen in verband met de veiligheid van de overige leerlingen. In overleg met betrokkenen en afdelingsleider kan er overgegaan tot een procedure voor schoolverwijdering.

2.5.5. De taak van vakdocenten

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij (klassen)coach en/of anti-pestcoördinator om hulp en overleg in gang te zetten.

2.5.6. De rol van de anti-pestcoördinator

- Hij/zij ondersteunt waar nodig de (klassen)coaches en afdelingscoördinatoren/-leiders tijdens de verschillende fasen in het proces
- Hij/zij kan een sociaal-emotionele training in de vorm van Kanjertraining aan bieden voor het eerste en tweede leerjaar.
- Hij/zij monitoren of er behoefte is aan extra scholing en koopt waar nodig in.
- Hij/zij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de coachlessen van klas 1 en 2.
- Hij/zij onderhoudt het anti-pestprotocol en past aan waar nodig.

3. Digitaal pesten ofwel Cyberpesten

3.1 Wat is cyberpesten?

Pesten kan zich op verschillende manieren voordoen en daarom wordt pesten onderverdeeld in verschillende vormen: verbaal, fysiek, relationeel, emotioneel, materieel en mentaal. Deze vormen behoren tot het 'traditionele' pesten. Tegenwoordig is er een nieuwe variant van pesten en wordt 'cyberpesten' (ook wel digitaal pesten) genoemd. Daar waar de leerlingen eerst onder toezicht van ouders in moesten loggen op het internet, hebben leerlingen tegenwoordig overal toegang tot internet via de wifi en het 4g mobiele netwerk. Sinds de komst van wifi brengen leerlingen een groot deel van hun tijd door op tablets, smartphones, pc's of laptops. Niet voor niets noemt Van Overveld (2014) deze generatie leerlingen de Wifi-generatie. De mogelijkheden van internet zijn enorm, maar de mogelijkheden om digitaal te pesten zijn ook gestegen. Bij cyberpesten wordt er gepest via digitale kanalen, als social media, e-mails, apps en websites. Veel gebruikte social media zijn Instagram, Facebook, Snapchat, Whatsapp, etc. Bij veel social media is het mogelijk om anoniem te pesten. Ook binnen het cyberpesten zijn er verschillende vormen te herkennen: bedreiging, iemand buiten sluiten, schelden, ongevraagd (bewerkte) filmpjes en foto's publiceren, trolling (reactie uitlokken bij iemand en dit filmen), sexting, uitlokken en chanteren van webcamseks, roddelen, etc. De meest voorkomende vorm van cyberpesten is laster, waarbij er ongevraagd kwetsende teksten, foto's of filmpjes van iemand geplaatst worden op social media. Het cyberpesten kan door het gebruik van internet dag en nacht doorgaan. Het pesten stopt niet wanneer een leerling zijn/haar internetapparaat uitzet, maar gaat geregeld verder op school in de vorm van ruzies, schelden en vechtpartijen. Hierdoor volgt de politie de ontwikkelingen rondom cyberpesten op de voet. Echter is er nog geen wetsartikel waarin staat dat cyberpesten strafbaar is. De politie maakt gebruik van verschillende wetsartikelen, bijv. portretrecht: artikel 12, om cyberpesten aan te pakken

Uit onderzoek komt naar voren dat een op de tien jongeren tussen 15 en 18 jaar wel eens gepest is op het internet. Zij waren slachtoffer van voornamelijk: laster, stalken, bedreiging en chantage. Ook blijken vooral meisjes online te pesten. Jongens lijken directer te zijn in pestgedrag.

"Ik werd geappt door een vriendin dat mijn foto was gepost op een valse schoolaccount op Instagram. Daaronder stonden vernederende seksuele teksten en werd ik neergezet als een ordinaire stoephoer. Ik voelde me verschrikkelijk en durfde niet naar school". Een meisje van 14 jaar.

Cyberpesten kan nog veel harder aankomen dan direct pesten in het dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Het kan 7 dagen per week, 24 uur per

dag doorgaan. Eenmaal geplaatst zijn de berichten of foto's vaak moeilijk te verwijderen. De gevolgen zijn dat 66% van de gepeste leerlingen zich ongelukkig voelt, 25% durft niet naar school of naar buiten en 17% denkt wel eens aan zelfmoord. Veel jongeren zijn aangesloten bij app-groepen, etc. Dat betekent dat een druk op de knop een beeld of tekst naar de hele klas stuurt.

3.2 Hoe wordt er gepest?

- Haatmail/dreigmail: schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen en bedreigen;
- Beeldpesten: beschamende foto's en video's tegen iemands zin online zetten of verspreiden. Soms worden beelden eerst bewerkt;
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haat-mail of bijvoorbeeld het dreigen met geweld in chatrooms;
- Grooming: vaak oudere mannen die via internet het vertrouwen winnen van een minderjarige met als doel de jongere tot seksueel gedrag te verleiden;
- Sexting: online seks; variërend van flirten tot het verzenden van seksuele beelden;
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van haat-mail.

3.3 De algemene verantwoordelijkheid van de school

Sinds 1 augustus 2015 geldt de wet Sociale Veiligheid op Scholen. Deze wet bepaalt dat de school verantwoordelijk is voor een veilig en positief schoolklimaat. Dit betekent concreet in het geval van cyberpesten:

- Docenten scholen in mediawijsheid;
- Zorg dragen voor lesprogramma's op het gebied van mediawijsheid. Deze lesprogramma's zijn momenteel in ontwikkeling;
- Het informeren van leerlingen over de wettelijke strafbaarheid van bepaalde vormen van cyberpesten;
- Afdelingscoördinator, (klassen)coaches en docenten signaleren kleine en grote ergernissen en hebben aandacht voor het leren omgaan van leerlingen met onderlinge spanningen, zodat deze niet op het internet uitgevochten hoeven te worden.

3.4 Algemene richtlijnen voor het veilig gebruik van social media

Deze richtlijnen geldt voor iedereen die gebruikt maakt van sociale media.

- Beschermen van persoonlijke gegevens;
- Voorzichtig zijn met e-mails/berichten/uitnodigingen tot contact van onbekenden;
- Wees er altijd bewust van dat heel veel mensen een post kunnen zien/lezen;

- Beelden via de webcam kunnen door de ander bewaard en later eventueel misbruikt worden. Ook komt een fake webcam voor. Je denkt iemand te zien chatten maar het is een filmpje;
- Beschermen van computer tegen virussen, zodat je niet gehackt kan worden;
- Zorg voor een veilige wachtwoorden en hou deze voor jezelf;
- Oppassen voor "gratis" aangeboden spullen. Het kunnen trucjes zijn om aan wachtwoorden/e-mails te komen;
- Beseffen dat op het internet niemand te zien of te horen is. Kies woorden zorgvuldig, misverstanden zijn zo geboren;
- Beseffen dat mensen niet te zien zijn en dus heel anders kunnen zijn dan ze zich voordoen. Een meisje van 13 kan in werkelijkheid een oude man van 70 zijn;
- Een computer of telefoon kan gewoon uit of weggelegd worden. Als er dingen gebeuren die pijnlijk of moeilijk zijn, neem eerst tijd om na te denken en dan te reageren;
- Bij misbruik zal er vroeg of laat gevraagd worden iets te doen wat ongewenst is. Sterke personen weten dat soms toch voor elkaar te krijgen. Vanaf dat moment kan er gedreigd worden als niet gebeurt wat zij willen. Niet intrappen! Ze kunnen weinig doen ook al voelt het bedreigend. Hulp zoeken bij ouders, vrienden, counselor op school, pesten.nl of anderen;
- Gebruik een krachtige schuilnaam op het internet, dan wordt er minder snel gepest;
- Pas op met afspraken maken in het echt. Kies een openbare plek, neem iemand mee en kijk eerst zelf vanaf een plek met afstand;
- In groepsapps; vecht geen conflicten uit via social media; negeer nare opmerkingen of zeg dat je het niet leuk vindt, maar laat het daarbij en gebruik vooral zelf alleen vriendelijke woorden. Ga niet meedoen met "nasty" taalgebruik.

3.5 Het stappenplan na een melding van cyberpesten.

Het doel: het pesten of misbruik moet ophouden.

Belangrijk!

Het is mogelijk dat het soort of de mate van cyberpesten wettelijk strafbaar is. Denk aan smaad en laster via tekst of beeld en natuurlijk valt het online zetten van seksuele beelden van minderjarigen wettelijk onder kinderporno. Sinds 2013 is er een advies van het Landelijk Expertisecentrum kinderporno om sexting niet strafrechtelijk te vervolgen als er niets bijzonders aan de hand is. Er is wel iets aan de hand als:

- beelden onder dwang tot stand zijn gekomen.
- beelden zonder kennis van de minderjarige zijn verkregen.
- beelden achteraf misbruikt worden om te pesten of te chanteren.
- beelden openbaar verspreid zijn.

Mogelijke acties school algemeen

Bewijs vergaren

Vraag de leerling om de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (selecteren, kopiëren en afdrukken). Bewaar je berichten bijvoorbeeld via de berichtgeschiedenis.

Blokkeren van de afzender

Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pest-mail kan blokkeren. Wacht bij aangifte met blokkeren.

Probeer de afzender op te sporen

Soms is de afzender te achterhalen door uit te zoeken via het IP adres van het bericht via welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de systeembeheerder. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk van socio-media.

Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling

Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.

Verwijs de ouders zo nodig door

Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen en meldingen, namelijk:

- Via www.pestweb.nl kunnen ouders bellen, chatten en mailen met hulpverleners
- 088-669 60 60: de Vertrouwensinspectie

Stalking

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders/leerlingen aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp: www.slachtofferhulp.nl; tel: 0900 0101)

Discriminatie

In het geval van discriminerende berichten dan wel beelden kan melding worden gedaan bij Bureau Discriminatiezaken: www.bureaudiscriminatiezaken.nl
Mogelijk gaat de discriminatie zover dat aangifte bij de politie zinvol is.

Grooming

Adviseer ouders aangifte te doen bij de politie. Adviseer om niet te blokkeren. Wijs erop dat ouders niet uitgebreid met hun kinderen praten maar meteen naar de politie stappen anders wordt het bewijs zwakker bevonden.

De counselor

Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de counselor wanneer verdere begeleiding nodig is.

Mogelijke acties na melding cyberpesten

Zie het stappenplan na een melding van pesten

Specifieke tips voor Instagram en Facebook

Zet er een slotje op zodat niet iedereen je foto's en posts kan zien.

- Nergens je locatie vermelden want dan wordt je eerder gestalkt.
- Negeer pesters want je kunt er weinig tegen doen. Maak het niet persoonlijk. Als het doorgaat blokkeer je ze.
- In geval van het slachtoffer zijn van pesten met behulp van een valse account op Instagram (naaktfoto's, discriminerende of beledigende teksten) neem contact op met meldpunt.nl. Zij helpen je om de foto of tekst te laten verwijderen.

Meldknop.nl

Als er een naaktfoto circuleert op het internet neem dan contact op met meldknop.nl. Zij hebben een directe lijn met sociale media bedrijven, zodat de foto snel verwijderd kan worden.

4. De anti-pestcoördinator

De Wet Veiligheid op school (po en vo) verplicht scholen om zich in te spannen om pesten tegen te gaan en te zorgen voor een veilige school. Daarin staat dat scholen:

1. Een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren.
2. Twee taken binnen het onderwijsteam moeten beleggen. Er moet een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet.
3. De beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen. De bedoeling hiervan is dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school.

De anti-pestcoördinator houdt zich voornamelijk bezig met het coördineren van het anti-pestbeleid.

Aanspreekpunt pesten

De school moet beschikken over iemand die aanspreekpunt is voor leerlingen en ouders die te maken krijgen met pesten. Het aanspreekpunt vangt de gepeste leerling (en de ouders) op. Dit aanspreekpunt is de (klassencoach)

De (klassen)coach brengt samen met de leerlingen en/of ouders de situatie in kaart en bekijken ze welke acties mogelijk zijn om de peestsituatie op te lossen. Daarbij verwijst en begeleidt de (klassen)coach eventueel naar andere medewerkers binnen of buiten de school. De anti-pestcoördinator kan de (klassen)coach voorzien van adviezen. Zie bijlage 5 voor een uitgebreide taakomschrijving van de anti-pestcoördinator.

Coördinatie van het anti-pestbeleid

Het coördineren van anti-pestbeleid staat in de Memorie van toelichting bij de wet beschreven als volgt:

1. Beleidsadviezen geven naar aanleiding van de afhandeling van klachten, altijd met een preventieve werking.
2. Als klankbord fungeren voor collega's die vragen hebben over pesten en de aanpak ervan.

Hierbij houdt de anti-pestcoördinator zich bezig met het zicht hebben op de beleving van veiligheid van leerlingen, op klachten en incidenten en op veiligheidsrisico's. Daarnaast zal de deskundigheid en kennis op het gebied van pesten van de anti-pestcoördinator intern kunnen fungeren als klankbord. Voor het uitvoeren van coördinerende beleidstaken is de steun vanuit de schoolleiding onmisbaar.

5. Implementatie

Voor de implementatie van het anti-pestbeleid zullen er enkele actie op touw worden gezet. Gezien het nieuwe onderwijs van de school is de implementatie nog in ontwikkeling:

- Verspreiden en verstrekken van het nieuwe anti-pestbeleid (protocol en hand-out) onder het personeel en ouders,
- Aandacht besteden aan pesten tijdens de week van het pesten en de dag tegen pesten door middel van opdrachten, etc. in de klas,
- De anti-pestcoördinator volgt (na)scholing op het gebied van mediacoach en pesten.

Bijlagen

Bijlage 1. Voorbeeld van een anti-pestcontract

Contract "veilig in school"

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

1. Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen
3. Ik blijf van de spullen van een ander af
4. Als er ruzie is speel ik niet voor eigen rechter
5. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden
6. Ik neem geen wapens of drugs mee naar school
7. Ik gebruik geen geweld
8. Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
9. Als dat niet helpt, vraag ik een docent zo snel mogelijk om hulp

Handtekening

Bijlage 2. Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waarde leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want **niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.**

Bijlage 3. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen•
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt•

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan van de counselor of schoolmaatschappelijk werk (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage 4. Tips voor leerlingen om veilig te internetten

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mail adres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten. Blokkeer de afzender. Als het gaat om appjes op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren. Bij grooming of stalking bewaar je de berichten i.v.m. aangifte
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.

- Ga naar je (klassen)coach, anti-pestcoördinator of afdelingsleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenslaf.nl

Bijlage 5. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten.

Algemene zoekpagina's

- <http://pesten.startkabel.nl>
- <http://pesten.startpagina.nl>

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl
Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.
- www.pesten.net
Voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.

Cyberpesten/ veilig internetgebruik/ veilige school

- www.stopdigitaalpesten.nl
Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)
- www.veiliginternetten.nl
Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet. Je vindt er informatie over: beveiliging van je apparaten, veilig gebruik van Wifi, online privacy en meer.
- www.ppsi.nl
PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over: pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.
- www.schoolenveiligheid.nl
Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.
- www.veilig.kennisnet.nl
Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.

Overige websites

- www.mijnkinderen.nl
- www.mediawijsheid.nl/online-pesten
- www.cyberpesten.be
- www.meidenvenijn.nl
- www.cyberpestendebaas.nl
- www.meldknop.nl

Films met als thema pesten

- It's up to you: www.itsuptoyou.nl
- Spijt (2013)
- Cyberbully (2015)
- Mean girls (2006)
- Het mooiste meisje van de klas: <https://youtu.be/LqWSS1jFcXA>
- Mooiste chick van het web: <https://www.youtube.com/watch?v=CY9-QI4UvIU>

Bijlage 6. Taakomschrijving Anti-pestcoördinator

Opvang leerling/ouder:

- Opvangen van de leerling/ouder die te maken heeft met pestgedrag wanneer de klassencoach of afdelingsleider niet aanwezig of in de gelegenheid is..
- Luisteren naar wat de leerling/ouder te vertellen heeft.

De pestsituatie in kaart brengen:

- Vragen wat de leerling/ouder/(klassen)coach/afdelingsleider al gedaan heeft.
- Duidelijk maken wat de rol van het 'aanspreekpunt pesten' is.

Zoeken naar en begeleiden bij oplossingen:

- Vragen hoe de gewenste situatie eruitziet.
- Uitleg geven over hoe op school een pestprobleem wordt aangepakt.
- In kaart brengen hoe de gewenste situatie bereikt kan worden.
- Acties ondernemen om het pestprobleem op te lossen.
- Schriftelijk vastleggen van ondernomen acties en gemaakte afspraken met betrokkenen.

Nazorg:

- Checken of de afspraken zijn nagekomen en het pesten is gestopt.

Verwijzen:

- In geval van strafbare feiten de ouders of meerderjarige leerling adviseren naar de politie te gaan.
- Mocht het gesprek tussen het aanspreekpunt en leerling/ouder niet naar tevredenheid lopen of tot het gewenste resultaat leiden attendeer leerling/ouder dan op de klachtenregeling. Dat biedt de mogelijkheid dat de directie eventueel het bestuur in te schakelen bij een pestklacht.
- Wijs op de mogelijkheid een klacht in te dienen bij de klachtencommissie als het pestprobleem niet naar tevredenheid van de leerling/ouder is afgehandeld door de directie en/of het bestuur.

Bijlage 7. Handreiking verkorte weergave anti-pestprotocol.

Een leerling wordt gepest en wat dan?

Ten eerste, om verwarring te voorkomen is het belangrijk wat als pesten wordt gezien.

De meest gebruikte definitie stelt dat van pesten sprake is *wanneer hij of zij bij herhaling wordt onderworpen aan de negatieve handelingen van een of meer medeleerlingen. Daarnaast is pesten intentioneel en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.*

Deze definitie wordt vaak aangevuld met de stelling dat *pesten een subtype van agressief gedrag is, waarbij één of meerdere individuen, en herhaaldelijk, een betrekkelijk machteloze ander aanvallen, vernederen en/of buitensluiten.* Bij pesten is er dus sprake van agressie waarbij een leerling herhaaldelijk verbaal en/of fysiek beschadigd wordt, sociaal buiten gesloten wordt en er ontstaat een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Maar hierbij moet aangetekend worden dat niet bij elk conflict sprake is van een pesten. De lijn tussen pesten en plagen is erg dun. Plagen en ruzie is geen pestgedrag. Bij plagen is de intentie van goede aard en niet bedoeld om iemand opzettelijk te kwetsen. Daarnaast behoort de geplaagde leerling wel bij de groep in tegenstelling tot iemand die gepest wordt. Een ruzie is incidenteel en kan vaak snel opgelost worden. Bij pesten is de dader vaak op zoek naar status, macht en waardering van een groep.

Binnen De Ring willen we natuurlijk pesten voorkomen. Daarom heeft het onderwerp een belangrijke plaats in de organisatie. Onze beleid is vastgelegd in het anti-pestprotocol. We kunnen pesten echter niet alleen voorkomen of oplossen. Daar hebben we ook de ouders en de leerlingen zelf voor nodig. Wordt een leerling gepest, dan geldt het volgende:

Als er een melding komt zal vastgesteld moeten worden of het hier daadwerkelijk om pesten gaat. Als dat zo is, zal bekeken worden of het pesten in klassenverband plaatsvindt.

Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, wordt het volgende stappenplan in werking gesteld:

- * De (klassen)coach praat eerst met de gepeste en later met de pester apart. Vervolgens organiseert de coach een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
- * De coach bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- * De coach praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
- * Indien het probleem zich herhaalt, meldt de coach het gedrag aan de afdelingscoördinator van de leerling(en). Hij/zij overhandigt de

afdelingscoördinator het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.

- * De (klassen)coach noteert al het bovengenoemde als notitie in ons leerlingvolgsysteem SOM.

Mochten deze stappen geen oplossing brengen, en gaat het pesten door wordt de situatie opgeschaald naar de afdelingscoördinator. Deze zal het volgende protocol volgen:

- * De afdelingscoördinator neemt de rol van de klassencoach over bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
- * Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- * In het contact met de pester is het doel driedig, namelijk:
 - confronteren
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- * In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
- * Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de counselor.
- * Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
- * Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
- * Hij koppelt alle informatie weer terug naar de coach/anti-pestcoördinator.
- * De afdelingscoördinator noteert alle bovengenoemde stappen in SOM en informeert de anti-pestcoördinator.

In het uitzonderlijke geval dat het pesten na deze stappen nog steeds aanhoudt, zal vanuit De Ring stappen worden ondernomen die in het anti-pestprotocol nader worden beschreven.

